

EN DE JEUGD- RECHTBANK

Vlaamse overheid

jongerenwelzijn

Inhoud

Jij en de jeugdrechtbank is een jongerenbrochure van de bijzondere jeugdbijstand.

In samenwerking met de kinderrechtswinkels.

Wat vind je in dit boekje?

Inleiding	04
1 Kinderrechten	05
2 De jeugdrechtbank	06
3 Jij en de jeugdrechtbank	08
4 De consulent	17
5 De advocaat	21
6 De jeugdrechter	24
7 Jouw dossier	29
8 Het strafregister	32
9 Maatregelen	34
10 Plaatsing	37
11 Goed om weten bij plaatsing	43
12 Bijna 18	49
13 Nog vragen?	53
14 Kinderrechtswinkels	54
15 Kinder- en Jongerentelefoon	55
16 Jouw lijstje	56

Inleiding

Je moet naar de jeugdrechtbank. Heel wat vragen komen bij je op. Er gebeurt ineens zoveel! Dit boekje probeert een antwoord te geven op enkele vragen.

De jeugdrechtbank

Je komt niet zomaar bij de jeugdrechtbank. Dat beslist het parket. Het parket, ook wel het openbaar ministerie genoemd, kan de jeugdrechtbank inschakelen als jouw belangen als minderjarige ernstig in gevaar zijn. Ook als je iets misdaan hebt of - in moeilijke termen - een als **misdrijf omschreven feit (MOF)** hebt gepleegd, beslist de procureur of je voor de jeugdrechter moet verschijnen.

De jeugdrechter

De jeugdrechter kan vervolgens een aantal belangrijke beslissingen over jou nemen, zelfs als jij en je ouder(s) daarmee niet akkoord gaan. De jeugdrechter wordt daartoe bijgestaan door een consulent, een medewerker van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand. Deze consulent onderzoekt je situatie. Hij of zij maakt hierover verslagen en geeft adviezen aan de jeugdrechter. De consulent blijft je contactpersoon zolang de hulpverlening loopt. Je wordt voor de jeugdrechtbank ook bijgestaan door een advocaat.

Heb je na het lezen van deze brochure nog vragen? Dan kan je terecht bij JO-lijn of de kinderrechtswinkels (zie verder).

1 Kinderrechten

Sinds 1989 bestaat het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat ook in België van toepassing is. Daarin staan tal van fundamentele rechten voor alle jonge mensen van 0 tot 18 jaar.

Basisrechten

De basisrechten houden in dat elk kind recht heeft op een gezin, een goede opvoeding, ontwikkeling en een toereikende levensstandaard, op gezondheidszorg, onderwijs en vrije tijd.

Beschermingsrechten

De beschermingsrechten betekenen dat elk kind het recht heeft op bescherming tegen misbruik en mishandeling.

Inspraakrechten

De inspraakrechten houden in dat elk kind recht heeft op een eigen mening, om mee te denken en om mee te werken. Dat recht geldt thuis, op school en, niet te vergeten, in de hulpverlening.

Het **Decreet Rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp** bepaalt dat een jongere vanaf 12 jaar geacht wordt in staat te zijn om zelf beslissingen te nemen inzake de jeugdhulp die hij geniet. Het decreet regelt rechten op tal van terreinen, zoals inspraak en participatie, communicatie, bijstand, inzage van het dossier, recht op afschrift ... Alle rechten zijn gebaseerd op respect voor het welzijn en de mening van kinderen en jongeren. In de bijzondere jeugdbijstand vinden we het belangrijk dat al je rechten worden gerespecteerd.

2 De jeugdrechtbank

De jeugdrechtbank is een rechtbank voor jongeren, meestal tot hun achttiende verjaardag. Als jongere kom je dus niet voor dezelfde rechtbank als volwassenen, tenzij uitzonderlijk. Bv. bij verkeersovertredingen kom je vanaf 16 jaar voor de politierechter.

De jeugdrechtbank

De jeugdrechter kan een maatregel opleggen. Hiermee hoopt hij of zij dat jouw situatie terug beter wordt.

Je kunt om diverse redenen in contact komen met de jeugdrechtbank. De jeugdrechtbank kan tussenkomen als je een **'misdrijf'** hebt gepleegd, maar ook als je in een moeilijke situatie leeft. Hierover lees je straks meer.

Ook komt de jeugdrechtbank tussen bij adoptie, ontvoogding, het verlenen van een toelating om te trouwen als je nog minderjarig bent of wijzigingen in het omgangsrecht als je ouders gescheiden zijn. Over deze tussenkomsten hebben we het niet in dit boekje. Heb je hierover vragen, dan kan je terecht bij de Kinderrechtswinkels.

info@kinderrechtswinkel.be
070 21 00 71

*‘Als jongere
kom je niet
voor dezelfde
rechtbank als
volwassenen.*

3 Jij en de jeugdrechtbank

Hoe kom je bij de jeugdrechtbank terecht?

MOF (als misdrijf omschreven feit)

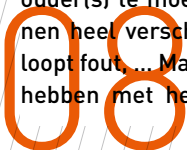
Je hebt een 'misdrijf' gepleegd. In dat geval beslist de procureur of je voor de jeugdrechtbank moet komen.

Je kunt voor de jeugdrechter komen als je bv. drugs dealde, iemand kwetste met een wapen of meerdere diefstallen pleegde. De jeugdrechter oordeelt over je situatie en houdt rekening met wat je misdaan hebt en met de oorzaken van je gedrag.

POS (problematische opvoedingssituatie)

Ook als je je in een moeilijke situatie bevindt, kan de procureur de jeugdrechtbank inschakelen. Men spreekt dan van een **problematische opvoedingssituatie (POS)**. Het gaat hier om ingewikkelde situaties. Meestal had je voordien al contact met het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, waarna een bemiddelingscommissie via de procureur aan de jeugdrechtbank vroeg om tussenbeide te komen. Dit gebeurt meestal als er ernstige problemen zijn en als je ouder(s) of jij niet meer vrijwillig willen meewerken met het comité. De jeugdrechter oordeelt over je situatie en gaat na hoe jij en je ouder(s) het best geholpen kunnen worden.

De jeugdrechtbank kan oordelen dat de thuissituatie voor jou of je ouder(s) te moeilijk is en dat er hulp nodig is. De problemen kunnen heel verschillend zijn. Je hebt problemen thuis, je vecht, het loopt fout, ... Maar het kan ook gebeuren dat je ouder(s) het moeilijk hebben met het verzorgen of opvoeden van kinderen. Vaak ko-

men allerlei van dit soort problemen samen voor. De jeugdrechter oordeelt over je situatie en gaat na hoe jij en je ouder(s) het best geholpen kunnen worden.

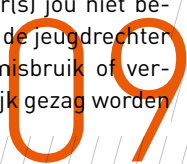
Hoogdringendheid

Wanneer de procureur bewijst dat er een voor jou dringende nood is om onmiddellijk in te grijpen, kan de jeugdrechter direct een beslissing nemen. Vooral als het niet meteen haalbaar is om de vrijwillige hulpverlening in te schakelen of als jij of je ouder(s) niet akkoord zijn, kan de jeugdrechter tijdelijk een 'hoogdringende' maatregel opleggen. Deze mogelijkheid is ingegeven uit bezorgdheid, om meteen te kunnen reageren bij ernstige situaties die een bedreiging zijn voor jou als minderjarige. Dit is een afdwingbare pedagogische maatregel.

De sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand volgt jou en je ouder(s) verder op, tenzij de consulent jullie na korte tijd kan motiveren om vrijwillige hulp aan te vragen bij een Comité voor Bijzondere Jeugdzorg. In dat geval kan op vraag van jou of je consulent de maatregel bij de rechtbank worden ingetrokken. Je wordt dan verder begeleid door het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, waar je meer inspraak hebt.

Ontzetting van het ouderlijk gezag

De jeugdrechter kan ook tussenkomen als je ouder(s) jou niet behandelen zoals de wet dat van hen verwacht. Zo kan de jeugdrechter in ernstige situaties, zoals zware mishandeling, misbruik of verwaarlozing, beslissen dat de ouders van hun ouderlijk gezag worden

*‘Ouders en
kinderen
zijn ook in
moeilijke
situaties
belangrijk
voor elkaar.*

ontzet. Ouders hebben dan niet meer het recht om hun kind zelf op te voeden of om beslissingen over hun kind te nemen. Iemand anders neemt de taak van de ouders over. Deze persoon wordt provoogd genoemd. Dat doet zich heel zelden voor, omdat ouders en kinderen ook in moeilijke situaties belangrijk zijn voor elkaar.

Samengevat

- ◆ De jeugdrechtsbank treedt op als je de wet overtreden hebt.
- ◆ De jeugdrechtsbank komt ook tussenbeide als je in een moeilijke, ingewikkelde situatie leeft én als hulp voor jou of voor je ouder(s) noodzakelijk is maar op vrijwillige basis niet mogelijk is. Je kan dus ook voor de jeugdrechter komen als je geen strafbare feiten hebt gepleegd.
- ◆ De jeugdrechtsbank neemt een hoogdringende maatregel wanneer er zich een dringende nood voordoet om onmiddellijk in te grijpen. Pas nadien wordt onderzocht of vrijwillige hulp mogelijk is.
- ◆ Uitzonderlijk komt de jeugdrechtsbank ook tussen als je ouder(s) niet doen wat van hen wordt verwacht.

Wat doet de procureur?

De procureur oordeelt steeds over de ernst van de situatie. Hij kan de jeugdrechter dan vragen om een maatregel te nemen. Deze vraag noemt men een vordering.

- ◆ Als de politie vaststelt dat je strafbare feiten gepleegd hebt, als je bijvoorbeeld iets gestolen hebt of iemand verwond hebt met een wapen, wordt de procureur daarvan op de hoogte gebracht.

De procureur kan een bemiddeling voorstellen waardoor jij, in overleg met het slachtoffer, de schade of het ervaren leed kunt herstellen. Soms kan deze ook een ouderstage voorstellen aan je ouder(s), wanneer zij nalatig in de opvoeding waren.

Het parket beschikt over een aantal criminologen die de procureur bijstaan in deze taak en jou en je ouder(s) informeren over de mogelijkheid van bemiddeling of herstelgericht groepsoverleg (hergo).

- ◆ De procureur wordt gewaarschuwd als kinderen of jongeren zich in een moeilijke of onveilige situatie bevinden. Dat gebeurt door de bemiddelingscommissie of door diensten of personen die op de hoogte zijn van de situatie.

De procureur kan onmiddellijk optreden als hij dat nodig vindt. Als je je in een onveilige situatie bevindt, kan hij je in veiligheid brengen. Dit gebeurt vooral wanneer je onmiddellijk moet worden beschermd tegen één of andere vorm van lichamelijk of geestelijk geweld.

Wat doet de jeugdrechter?

Als je bij de jeugdrechter komt, wordt er over jou een dossier geopend. De jeugdrechter bestudeert je gegevens en geeft de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand de opdracht om je situatie verder te onderzoeken en een advies te geven over je nabije toekomst. De jeugdrechter wordt bijgestaan door de griffier.

Je hebt recht op **bijstand van een advocaat** telkens als je bij de jeugdrechter komt, nog vóór hij of zij een maatregel neemt. Het is belangrijk dat je je mening aan de jeugdrechter kenbaar maakt. Je hebt het **recht om gehoord** te worden vóór de jeugdrechter een beslissing neemt over jouw situatie en dat bij elke nieuwe beslissing.

De jeugdrechter neemt de beslissing die volgens hem of haar voor jou en je gezin de beste oplossing biedt. Hij of zij geeft aan de consulent opdracht om jou en je gezin verder op te volgen en te helpen. Je hebt **recht op hulpverlening**.

De jeugdrechter houdt rekening met je mening, maar kan toch een beslissing nemen die jij en/of je ouder(s) niet goed vinden. Dat kan heel moeilijk zijn. De beslissing van de jeugdrechter moet echter uitgevoerd worden. Als de jeugdrechter dat wenst, kan hij of zij hiervoor een beroep doen op de politie. Het is belangrijk dat je zo goed mogelijk tracht mee te werken. Als je niet akkoord gaat met de genomen beslissing, kun je in beroep gaan. Vraag dat eerst aan je **advocaat**.

Wat kan de jeugdrechter beslissen?

Wanneer je je in een problematische opvoedingssituatie bevindt, heeft de jeugdrechter beperktere mogelijkheden dan wanneer je een als misdrijf omschreven feit hebt gepleegd.

- ◆ Hij of zij kan jou en je gezin onder begeleiding plaatsen van een **consulent** van de sociale dienst. Je mag dan thuis blijven, maar een consulent waakt erover dat jij de voorwaarden naleeft die de jeugdrechter je heeft opgelegd. Bijvoorbeeld dat je terug regelmatig naar school gaat, dat je wekelijks met een gespecialiseerde hulpverlener over je problemen gaat praten, dat je een prestatie of een gemeenschapsdienst uitvoert, enzovoort.
- ◆ De jeugdrechter of de consulent kan, indien begeleiding nodig is, ook **een gespecialiseerde dienst inschakelen**, zoals opvoedingsondersteuning of een centrum voor geestelijke gezondheidszorg. Hij of zij kan aan een thuisbegeleidingsdienst vragen om jou en je gezin te begeleiden. Je kunt ook verplicht worden begeleid door een dagcentrum.
- ◆ Als je 17 jaar of ouder bent, kan je **begeleid zelfstandig wonen** of onder begeleiding van een onthaal- en oriëntatiecentrum.
- ◆ Verder kan je **geplaatst worden** in een pleeggezin, een begeleidingstehuis, een psychiatrische inrichting of een open of gesloten gemeenschapsinstelling.

Als je een misdrijf gepleegd hebt, kan de jeugdrechter je meerdere maatregelen opleggen.

- ◆ Hij of zij kan je **berispen**. Hij of zij vertelt aan jou en je ouder(s) dat wat je gedaan hebt, niet opnieuw mag gebeuren en dat het zeker niet goed te praten valt. De jeugdrechter kan je ook een herstelbemiddeling of herstelgericht groepsoverleg (hergo) voorstellen. Hiervoor is jouw toestemming nodig.

Ook andere herstelgerichte maatregelen kunnen worden opgelegd. Je moet een bepaald aantal uren werken of een vorming volgen. Meestal word je daarbij begeleid door een gespecialiseerde dienst. Als je je aan de gemaakte afspraken hebt gehouden, wordt in de meeste gevallen je dossier op de jeugdrechtbank gesloten. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat de schade aan het slachtoffer vergoed is.

- ◆ Jongens die een zwaar, strafbaar feit plegen waarvoor je als volwassene een gevangenisstraf van minstens 5 tot 10 jaar kan krijgen, kunnen vanaf hun 14de verjaardag **geplaatst worden** in De Grubbe, de gesloten jeugdinstelling in Everberg.

Dit kan enkel onder bepaalde voorwaarden en enkel als er in de gesloten opvoedingsafdeling van een gemeenschapsinstelling geen plaats meer is. Men plaatst je daar als men vindt dat anderen tegen jou moeten beschermd worden. Je plaatsing wordt maandelijks geëvalueerd door de jeugdrechter en kan maximum twee maanden en vijf dagen duren.

- ◆ In heel uitzonderlijke situaties én als je een ernstig misdrijf (zoals een moord) hebt gepleegd, kan de jeugdrechter beslissen dat er meer nodig is dan een maatregel van het jeugdrecht. Dit heet 'uit-handengeving'. Je zal dan worden beoordeeld door een speciale kamer van de jeugdrechtbank, die ook de straffen voor volwas-senen kan uitspreken, ofwel door het Hof van Assisen.

Terwijl de procedure loopt, verblijf je meestal in een gesloten gemeenschapsinstelling of in een federale jeugdinstelling. Als je een jongen bent van zestien jaar of ouder in deze situatie, dan zal je de voorlopige hechtenis of eventuele gevangenisstraf moeten uitzitten in het federaal detentiecentrum dat speciaal hiervoor werd opgericht in Tongeren.

4 De consulent

Wie is de consulent?

De consulent is een medewerker van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand. Hij of zij is deskundig om je te helpen en volgde daarvoor een speciale opleiding.

Elke jongere heeft zijn eigen consulent. Als je hem of haar iets wilt vertellen of vragen, neem dan contact op met je consulent. Dat kan zowel telefonisch als persoonlijk. Je consulent is op de hoogte van je situatie. Iedere consulent is op vaste momenten bereikbaar op de sociale dienst. Het is wel handig als je eerst een afspraak maakt.

Wat doet de consulent?

Jouw consulent zorgt er vooral voor dat jij de begeleiding krijgt die het meest geschikt is voor jou. Je kunt altijd zeggen wat je vindt van zijn of haar voorstellen, ook als je het er niet mee eens bent. Hij of zij zal hier zoveel mogelijk rekening mee houden.

- ◆ In de beginfase van de gerechtelijke jeugdhulp voert je consulent een maatschappelijk onderzoek uit. Hij of zij tracht samen met jullie uit te zoeken wat de problemen zijn en wat er nu het best kan gebeuren. Dat betekent dat de consulent met jou en je ouder(s) gesprekken voert, hoort wat jullie mening is over de situatie, wat er in het verleden al geprobeerd is om de problemen op te lossen en waar het wel nog goed gaat. Aan je consulent kan je ook vragen stellen over de jeugdrechtbank.

- ◆ Je consulent kan ook overleggen met mensen die je situatie goed kennen, zoals het Centrum voor Leerlingenbegeleiding (CLB), het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg, het OCMW of een andere hulpverleningsdienst. Informatie doorgeven van een comité aan de sociale dienst voor gerechtelijke hulpverlening kan enkel mits expliciete toestemming van je ouders en van jou, als je 12 jaar of ouder bent of als je als min-12-jarige bekwaam wordt geacht.
- ◆ Je consulent maakt een verslag voor de jeugdrechter en geeft advies over hoe het nu verder kan. Bij het voorstel aan de jeugdrechter houdt hij of zij zoveel mogelijk rekening met wat jij en je ouder(s) willen. Soms stelt de consulent ook iets anders voor. Dan zal deze uitleggen waarom.

De jeugdrechter houdt bij zijn beslissingen meestal rekening met het advies van de consulent maar kan ook iets anders beslissen. Hij of zij kan dus een beslissing nemen waar jij of je ouder(s) niet mee akkoord gaan.

Als je een strafbaar feit pleegde, blijft er nog steeds het advies van de consulent, maar is het de procureur die een bepaalde maatregel vraagt aan de jeugdrechtbank.

- ◆ Daarna stelt je consulent een hulpverleningsprogramma op. Daarin schrijft deze neer wat hij of zij samen met jou en je ouder(s) wil bereiken en hoe de hulpverlening zal verlopen. Het programma wordt samen met jou en je ouder(s) besproken.

- ◆ De consulent organiseert de hulpverlening. Hij of zij zoekt uit welke dienst jou en je gezin best kan helpen. Als de jeugdrechter beslist dat je geplaatst wordt, zoekt de consulent uit waar je het best terecht kan. Hij gaat met jou en je ouder(s) op kennismaking in de voorziening, maakt afspraken en tracht je bij te staan. De consulent volgt jou, je gezin en de hulpverlening op.

Minstens één keer per jaar wordt onderzocht of de beslissing van de jeugdrechter nog aangepast is aan jouw situatie. Je mag zelf vragen om een beslissing te herzien. Je legt dan uit aan je consulent waarom je dat wil en wat je beter zou vinden. De consulent vertelt dit aan de jeugdrechter. De jeugdrechter probeert hier rekening mee te houden.

Je consulent komt minstens twee keer per jaar met jou en je ouder(s) praten. Dan wordt bekeken hoe de hulpverlening verloopt, wat er veranderd is, wat er nog moeilijk of nodig is. De consulent maakt hierover een verslag en geeft advies aan de jeugdrechter.

Als er iets mis loopt met jou of je omgeving, spreek je best eerst met de mensen rondom je. Als dat niet kan of als je niet geholpen wordt, kun je een beroep doen op je consulent. Je kunt dan samen naar een oplossing zoeken. De consulent brengt de jeugdrechter op de hoogte. Ook met vragen over de jeugdrechtbank kun je terecht bij je consulent.

20

5 De advocaat

Als jongere heb je bij de jeugdrechtbank recht op bijstand van een advocaat. Deze advocaat verdedigt jouw belangen. Hij verdedigt je ouder(s) niet. Zij kunnen een eigen advocaat aanspreken om zich te verdedigen voor de jeugdrechtbank.

Jouw advocaat

- ◆ Je kunt zelf naar een advocaat stappen om te vragen of deze je wil helpen en bijstaan bij de voorleiding voor de jeugdrechter. In bepaalde regio's kan je een beroep doen op advocaten die speciaal ten dienste staan van jongeren: de 'jeugdbalie' of de 'advocaten-permanentie op de jeugdrechtbank' (zie www.advocaat.be > juridische bijstand > tweedelijnsbijstand, of vraag hierover inlichtingen aan de griffie van de jeugdrechtbank of de consulent). Je kunt ook terecht bij de 'Unie van jeugdadvocaten' (zie www.jeugdadvocaat.be > lokale balies).
- ◆ Als je geen voorkeur voor een bepaalde advocaat hebt, contacteert de procureur het **Bureau voor kosteloze rechtspleging**. De balie stelt dan een advocaat aan die jou bijstaat. Je zaak mag niet behandeld worden als hij niet aanwezig is. De gegevens van je advocaat kan je steeds op de griffie van de jeugdrechtbank vragen.

Wat doet jouw advocaat?

De advocaat die je bijstaat, krijgt inzage in je dossier zodat hij of zij volledig op de hoogte is van je situatie. Hij praat er met jou over. Je kunt ook zelf om een gesprek vragen. Het is belangrijk dat je hem vertelt wat je zelf wilt. Als je bij de jeugdrechter komt, kan de

advocaat je eerst even alleen spreken. Je mag er ook zelf om vragen. De advocaat ziet er op toe dat alles verloopt zoals wettelijk is verplicht. De advocaat behartigt meestal je belangen tot het moment waarop je dossier wordt gesloten.

Wat je met je advocaat bespreekt, blijft tussen jullie beiden. Ook je ouders worden hierover niet ingelicht.

*‘Wat je met
je advocaat
bespreekt,
blijft altijd
tussen jullie.*

6 De jeugdrechter

Gesprek met de jeugdrechter

Als je iets wilt bespreken met de jeugdrechter, kan je altijd om een gesprek vragen. De jeugdrechter nodigt je uit, samen met de personen die met je welzijn begaan zijn. Meestal zijn dat je ouder(s), de begeleiders van de voorziening of je pleegouders.

De bespreking vindt meestal plaats in het bureau (kabinet) van de jeugdrechter. Naast de jeugdrechter en de griffier zijn meestal ook je advocaat en je consulent bij de bespreking aanwezig. Als je met de jeugdrechter spreekt, is het belangrijk dat je je **eigen mening** geeft.

Je bent opgepakt door de politie

Je hebt iets verkeerd gedaan, je bent thuis weggelopen of je hebt zonder toestemming de voorziening verlaten en je werd opgepakt door de politie. Dan word je soms bij de jeugdrechter gebracht. Dat kan een andere jeugdrechter zijn dan degene die je normaal gezien opvolgt. De jeugdrechter bekijkt je situatie en neemt de beslissing die hij op dat ogenblik voor jou noodzakelijk acht.

Je hebt bij elke voorleiding voor de jeugdrechter **recht op bijstand van een advocaat**. Ook als je opgepakt bent, is het belangrijk dat je **je eigen mening geeft**.

Een voorlopige beslissing of beschikking

Na een gesprek met jou, je advocaat en je ouder(s) kan de jeugdrechter een voorlopige beslissing nemen. Hij of zij doet dit op basis van de ontvangen informatie. Die voorlopige beslissing, ook wel beschikking genoemd, moet worden uitgevoerd.

Een maatregel die wordt opgelegd in de beschikking, mag - verlening inbegrepen - maximaal zes maanden duren. Wanneer bij een problematische opvoedingssituatie niet tijdig een definitieve maatregel wordt genomen in een vonnis, houdt de gerechtelijke jeugdhulp op. Als het om een voorlopige maatregel na een als misdrijf omschreven feit gaat, blijf je wel onder toezicht van de jeugdrechtbank en aanvaardt men dat de jeugdrechter verdere onderzoeken kan bevelen. De jeugdrechter kan de voorlopige beslissing bevestigen met een vonnis.

Beschikking > voorlopige beslissing (maatregel)

Vonnis > definitieve maatregel

Zitting

Na de voorlopige fase moet jouw situatie op een zitting ten gronde behandeld worden. De jeugdrechter neemt een eigenlijke beslissing of vonnis. Daarna wordt je situatie minstens één keer per jaar opnieuw besproken. Enkele weken voor de zitting - en minstens 10 dagen voor de zitting - krijgen jij en je ouder(s) een uitnodiging. Soms brengt een deurwaarder die uitnodiging bij je thuis. Zo'n uitnodiging neemt men een dagvaarding.

- ◆ Als je 12 jaar of ouder bent, moet je op de zitting aanwezig zijn. De jeugdrechter heeft de plicht om jou te horen vóór hij of zij een beslissing neemt.
- ◆ Als je jonger bent, word je niet opgeroepen of gewaarschuwd, maar ook dan heb je het recht om gehoord te worden en om je mening te zeggen. Je schrijft dan best een briefje aan de jeugdrechter dat je gehoord wilt worden en je waarschuwt je advocaat.

De dag van de zitting meld je je aan, samen met je ouder(s) of de personen die je vergezellen. Een bode of iemand die je aan de ingang opwacht, brengt je naar de wachtzaal totdat jij aan de beurt bent. Dan word je naar de zittingzaal gebracht. In de zittingzaal zit de jeugdrechter in het midden, links zie je de procureur en rechts de griffier. Jij zit naast je ouder(s) en je advocaat.

Als je schade berokkend hebt en je hebt die nog niet betaald, kan ook (de advocaat van) het slachtoffer aanwezig zijn en een schadevergoeding eisen. Dit noemt men de burgerlijke partij. De jeugdrechter leidt de zitting, luistert naar de aanwezigen. De procureur overloopt de situatie en vraagt de jeugdrechter een bepaalde beslissing te nemen.

Je advocaat is er om jou te verdedigen. Hij spreekt in jouw belang. Het is belangrijk dat je advocaat je mening kent. Vraag vooraf een gesprek met hem. Als de jeugdrechter je vraagt hoe het op dit moment met je gaat, mag je zeggen wat er op je hart ligt. De jeugdrechter wil een goede beslissing nemen. Daarom is het goed dat je laat weten wat jij werkelijk belangrijk vindt. De griffier schrijft alles op.

De jeugdrechter neemt de beslissing over je nabije toekomst. Hij of zij schrijft zijn beslissing neer in een vonnis. Soms kan hij het nodig vinden om er eerst nog eens over na te denken, zodat je zijn of haar beslissing niet onmiddellijk kent.

Soms beslist de jeugdrechter op een zitting om je dossier te sluiten, zodat je niet meer onder begeleiding staat van de jeugdrechtbank. Dat kan gebeuren als hij of zij van oordeel is dat je situatie niet langer onveilig is of dat de eerder opgelegde maatregel zijn doel heeft bereikt.

Als je iets wilt bespreken met de jeugdrechter in verband met je situatie, schrijf je hem of haar een brief waarin je vraagt om gehoord te worden. Die brief stuur je naar de jeugdrechter bij de jeugdrechtbank die jouw situatie behandelt.

Je kunt beroep aantekenen

Je gaat niet akkoord met de beslissing van de jeugdrechter. Als jij of je ouder(s) niet akkoord gaan met de beslissing van de jeugdrechter, kun je hiertegen in beroep gaan. Die mogelijkheid bespreek je zo snel mogelijk met je advocaat. Hij kan je hierover informatie geven en je bijstaan.

Je kunt in beroep gaan **tegen elke beslissing** van de jeugdrechter: tegen een voorlopige beslissing, tegen een vonnis maar ook bv. tegen een verbod om op bezoek te gaan bij je ouder(s).

Meestal heb je **15 dagen tijd** om in beroep te gaan, gerekend vanaf de dag dat de jeugdrechter de beslissing nam of dat jij van de beslissing op de hoogte werd gebracht. Daarna wordt je zaak bij het Hof van Beroep bekeken door een andere jeugdrechter. Hij moet dit doen binnen de twee maanden nadat je in beroep bent gegaan.

Als je geplaatst bent in een gesloten gemeenschapsinstelling (Mol De Hutten of Beernem De Zande), heb je maar **48 uur tijd** om in beroep te gaan. Je laat best onmiddellijk aan de directeur van de instelling of de gesloten opvoedingsafdeling weten dat je beroep wilt aantekenen. De directeur moet je beslissing om in beroep te gaan, opschrijven en doorgeven aan de bevoegde diensten. Later kun je hierover nog altijd spreken met je advocaat.

Dat beroep wordt snel behandeld. Meestal binnen de 15 werkdagen, te rekenen vanaf de akte van hoger beroep. Na deze periode kan je niet meer in beroep gaan!

De beslissing van de jeugdrechter moet worden uitgevoerd, ook als je in beroep gaat. In de periode vóór er een uitspraak is van het Hof van Beroep, kan de jeugdrechter geen nieuwe beslissingen over eenzelfde zaak nemen.

Als je dus beroep aantekent tegen je plaatsing, blijf je toch waar je bent totdat er een nieuwe beslissing is genomen.

7 Jouw dossier

Wat staat er in je dossier?

Als je met de jeugdrechtbank in contact bent gekomen, houdt de griffier van de jeugdrechtbank een dossier bij over jou. Dat dossier bevat heel wat informatie: over de feiten en omstandigheden van de gepleegde feiten, maar ook gegevens uit het maatschappelijk onderzoek. Het dossier bevat daarnaast ook de verslagen en de hulpverleningsprogramma's van de consulent, de verslagen van de voorzieningen en de beslissingen van de jeugdrechter.

De sociale diensten in de bijzondere jeugdbijstand werken met **een elektronisch dossier**. Gegevens die jij en anderen doorgeven tijdens de gesprekken, worden door de consulent verzameld en bewaard in dat elektronisch dossier. Dankzij deze gegevens kan je consulent naar een betere hulpverlening toewerken, specifiek gericht op jouw situatie. In je dossier staan vertrouwelijke zaken. De consulent en hulpverleners gaan heel discreet met je gegevens om.

Wie heeft er toegang tot je dossier?

In je dossier beschrijft de consulent wat hij over jou te weten komt. Het bestaat uit twee delen. Eén deel gaat over de feiten en de procedure en een ander deel - je persoonlijk dossier - gaat over je persoonlijkheid, wie je bent en de omgeving waarin je leeft.

Het deel over de feiten en de procedure mag door elke betrokken partij worden gelezen. Het andere deel, je 'persoonlijk dossier' kan worden gelezen door je advocaat, je ouder(s) en hun advocaat.

De burgerlijke partij mag enkel het eerste deel lezen. Als anderen inzage willen in het dossier, moet de procureur toestemming verlenen.

De consulent zal belangrijke gegevens overmaken aan degenen die de hulpverlening uitwerken. Jijzelf hebt eveneens recht op kennis van je eigen levensgeschiedenis en het recht om feitelijke gegevens te consulteren.

Jouw persoonlijk dossier

Enkel de mensen die deel uitmaken van je procedure mogen kennis nemen van je persoonlijk dossier omdat het over gegevens van een gerechtelijke overheid – de jeugdrechtbank – gaat.

De gegevens voor je persoonlijk dossier worden door de consulent of iemand van je voorziening opgesteld. Zij moeten jou informeren welke gegevens ze over jou neerschrijven. Vaak zullen ze je betrekken bij het opmaken van het verslag. Indien nodig kan je bepaalde zaken die je meedeelt aan je begeleider of je consulent als vertrouwelijk bestemmen. Met dergelijke gegevens wordt heel zorgvuldig omgegaan.

Je kunt ook vragen om je dossier in te kijken. Men noemt dit het inzagerecht. Je kunt vragen om gegevens te corrigeren indien jij vindt dat sommige zaken niet kloppen of dat jouw mening niet duidelijk wordt weergegeven. Om hulp te krijgen bij jouw inzagerecht, kan je ook een beroep doen op je advocaat of een andere persoon met beroepsgeheim. Deze persoon mag de gegevens dan inkijken en kan jou hierover informeren.

Het inzagerecht is persoonlijk. Je kunt dus enkel gegevens over jezelf opvragen, net zoals anderen enkel hun gegevens kunnen opvragen. Jij kunt geen inzage krijgen in de gegevens van anderen. Je ouder(s) mogen jouw gegevens bij de voorziening en de consulent wel inkijken, tenzij je gegronde redenen hebt om je daartegen te verzetten.

Het hulpverleningsprogramma dat de consulent maakt, wordt met jou en je ouder(s) besproken. Ook de plannen van de voorziening over de concrete organisatie van de hulpverlening, worden samen met jou en je ouder(s) besproken.

In je dossier staat dus een deel van je levensgeschiedenis. Het is mogelijk dat je nu of later heel wat vragen hebt over wat er met je gebeurd is. Aarzel dan niet om contact op te nemen met je begeleider of de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand voor meer informatie.

Indien je geplaatst wordt in een voorziening of een pleeggezin, zal de consulent een verslag aan hen overmaken op basis van jouw gegevens.

8 Het strafregister

Wanneer heb je een strafregister?

Als je strafbare feiten hebt gepleegd en de jeugdrechter velt daarover een vonnis, dan wordt dat in het centraal strafregister bijgehouden. Dat is enkel bestemd voor de gerechtelijke overheden.

- ◆ De feiten staan niet in het gemeentelijk strafregister. Ze staan ook niet op je 'uittreksel uit het strafregister' (het vroegere getuigschrift van goed gedrag en zeden). Als je een model 2 nodig hebt (dit wordt gevraagd als je wil werken met minderjarigen), staan veroordelingen wegens een aantal feiten gepleegd op minderjarigen daar wel op;
- ◆ De informatie uit het centraal strafregister is niet toegankelijk voor particulieren. Je toekomstige werkgever bijvoorbeeld krijgt geen inzagerecht;
- ◆ De informatie is wel toegankelijk voor de overheid, op voorwaarde dat ze onontbeerlijk is. Zo is het mogelijk dat het centraal strafregister geconsulteerd wordt als je na je achttiende nog ernstige feiten pleegt, maar ook als je kandidaat stelt voor de politie. Normaal heeft je werkgever echter geen toegang, ook niet als je werkgever de overheid is;
- ◆ De informatie wordt meegedeeld tot je achtentwintig jaar bent.

Als je naar de jeugdrechtbank werd verwezen omdat je je in een moeilijke situatie (POS) bevindt, heb je geen strafbare feiten gepleegd. Dan kun je ook geen strafregister hebben.

Kan de informatie vroeger worden geschrapt?

De informatie over vonnissen van de jeugdrechtbank kan, op jouw verzoek, vijf jaar na het einde van de maatregel worden geschrapt.

Je neemt hiervoor contact op met de jeugdrechtbank van je verblijfplaats. Dat is niet noodzakelijk de jeugdrechtbank die je zaak behandelde.

Voorbeeld

Jan is 20 jaar - geboren op 11 oktober 1988 - en woont in Gent. Hij was naar aanleiding van herhaalde diefstallen en inbraken door de jeugdrechtbank van Antwerpen geplaatst van 1 december 1998 tot 5 juli 2000. Hij kan op 5 juli 2005 de jeugdrechtbank van Gent verzoeken om de gegevens uit het centraal strafregister te schrappen. Als hij geen verzoek tot schrapping doet, worden de gegevens vanaf 11 oktober 2016 niet meer meegedeeld.

9 Maatregelen

Als je voor de jeugdrechter komt omwille van een als misdrijf omschreven feit, dan zal deze je nog kansen geven om zelf één en ander recht te zetten, los van het feit of je geplaast wordt of niet. Dat is het herstelrechtelijk aanbod.

Bemiddeling

Bij bemiddeling krijg je de mogelijkheid om met de hulp van een onpartijdige bemiddelaar de schade te vergoeden aan het slachtoffer of om hem/haar je verontschuldigingen aan te bieden. Een bemiddelingsdienst nodigt jou, je ouder(s) en meestal ook het slachtoffer uit om te bespreken hoe jij het best het slachtoffer kunt vergoeden of schadeloos kan stellen, bijvoorbeeld door iets voor hem/haar te doen of karweitjes op te knappen. De bedoeling is vooral bij deze persoon de emotionele of materiële schade te herstellen.

Herstelgericht groepsoverleg (Hergo)

Bij herstelgericht groepsoverleg zal een onpartijdige bemiddelaar alle betrokkenen samenroepen. Je ouder(s), jij en het slachtoffer moeten aanwezig zijn. De bedoeling is om samen een oplossing te vinden om de schade en het leed voor het slachtoffer te vergoeden. Ook andere personen uit je omgeving kunnen worden uitgenodigd, bijvoorbeeld een jeugdwerker uit het buurthuis. Kortom iedereen die een rol kan spelen bij het relationele of materiële herstel van de schade.

Als er een akkoord wordt bereikt, dan wacht de jeugdrechter af of jij je houdt aan de gemaakte afspraken.

In een intentieverklaring vertel jij welke concrete stappen je zal ondernemen om de schade aan de gemeenschap én het slachtoffer te herstellen. Hierbij kan je steeds de raad inwinnen van een advocaat of vragen dat deze je bijstaat.

Het geschreven project

Je kunt de jeugdrechter ook een zelfgeschreven project voorleggen. Hierin beschrijf je wat je zelf wil doen om je fouten recht te zetten. Bijvoorbeeld hoe jij de veroorzaakte schade wil herstellen, of hoe je schriftelijke of mondelinge verontschuldigungen wil overmaken aan het slachtoffer.

Je kunt ook voorstellen om aan een leer- en opvoedingsproject deel te nemen of een behandeling te volgen, bv. bij een dienst die je deskundig kan begeleiden bij een alcohol- of drugverslaving. Je kunt daar creatief in zijn, als je je maar voorneemt de voorgestelde verbin-tenissen in dat project ernstig te nemen en deze op te volgen. Jij kunt ook zelf het initiatief nemen en deelname aan een Hergo voorstellen.

Ambulante maatregelen

De jeugdrechter houdt rekening met de ernst van de feiten, je persoonlijkheid en het milieu waarin je opgroeit, en zal daarom niet altijd meteen tot een plaatsing beslissen. Hij heeft dan andere mogelijkheden en maakt je verdere verblijf bij je thuis en/of in je leef-omgeving afhankelijk van één of meer **voorwaarden**, zoals het re-gelmatig school volgen, het deelnemen aan een opleidingsmodule, het meewerken aan sociale en culturele activiteiten, ...

De jeugdrechter kan je ook **richtlijnen** meegeven om bepaalde plaatsen of vrienden niet meer op te zoeken, bv. stadionverbod, of om psychosociale begeleiding van een geestelijk gezondheidscentrum te aanvaarden, bv. voor je alcoholprobleem. Of hij kan je tijdelijk huisarrest of een omgangsverbod opleggen met verkeerde, bv. drugdealende, vrienden.

De jeugdrechter beslist dan tot een **ambulante maatregel**.

Naast de berisping en/of een ondertoezichtstelling van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand, heeft de jeugdrechter dus ook de mogelijkheid om jou pedagogische en medische richtlijnen op te leggen of van jou te vragen een prestatie te leveren of een gemeenschapsdienst te verrichten. Men spreekt dan van een **constructieve en alternatieve sanctionering**.

Indien je deze richtlijnen niet opvolgt of niet ingaat op het voorstel van een 'alternatieve afhandelingwijze', kan de jeugdrechter toch nog tot een plaatsing beslissen.

Residentiële hulpverlening

De jeugdrechter kan beslissen om je tijdelijk te plaatsen. Dat noemt men residentiële hulpverlening. Daarover lees je hierna meer.

10 Plaatsing

Je wordt geplaatst. Wellicht is je eerste reactie: weg van thuis, een ander huis, minder of meer vrijheid, vreemde mensen die zich met mij bemoeien, nieuwe gezichten ... Plaatsing betekent in de eerste plaats: een tijdelijk onderkomen en een rustpauze. Het geeft jou en je ouder(s) de gelegenheid om beter te leren inspelen op spanningen.

Je wordt geplaatst, wat nu?

Je wordt alleen geplaatst als het echt niet anders kan. Ook wanneer je elders verblijft, worden je ouder(s) bij grote beslissingen betrokken en over je situatie ingelicht. De consultant zal samen met jou en je ouder(s) uitzoeken hoe jullie het best met elkaar in contact blijven. Je kunt op weekend naar huis gaan, je ouder(s) kunnen op bezoek komen of je kunt met elkaar telefoneren.

Alleen in zeer uitzonderlijke situaties beslist de jeugdrechter dat je tijdelijk geen contact kunt hebben met je ouder(s).

Je hebt recht op **hulpverlening op maat**. De consultant zoekt naar de voorziening die jou en ook je ouder(s) het best kan helpen. Hij of zij probeert je zo dicht mogelijk bij je thuis te plaatsen, zodat je regelmatig contact kunt houden met je ouder(s), familie en vrienden.

Soms kun je echt niet meer naar huis. Als je oud genoeg bent hiervoor, word je geleidelijk aan voorbereid om op eigen benen te staan.

Waar kan de jeugdrechter je plaatsen?

Dagcentrum

Je gaat naar een dagcentrum voor schoolgaande jeugd. Je wordt daar na schooltijd en tijdens de vakanties opgevangen, maar je blijft er niet slapen. Ook je ouder(s) thuis worden begeleid.

Onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum

Je gaat korte tijd naar een onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum. Dat centrum helpt jou en je ouder(s) inzicht in je situatie te verwerven. Je leert er elkaar beter kennen. Het centrum zoekt samen met jou en je ouder(s) uit hoe je het best geholpen wordt. Soms verblijf je een tijdje in een dergelijk centrum, soms blijf je thuis wonen en komen de hulpverleners van dat centrum aan huis. Ze zoeken samen met jou en je ouder(s) waar je nadien best wordt opgevangen.

Pleeggezin

Je gaat tijdelijk in een pleeggezin wonen. Dat kan ook bij familie zijn. Ook als je in een pleeggezin woont, blijft de band met je eigen familie belangrijk. Een dienst voor pleegzorg begeleidt jou, je ouder(s) en je pleegouders.

Instelling of begeleidingstehuis

Je gaat in een instelling of begeleidingstehuis wonen en verblijft er in een leefgroep. Vanuit dat tehuis ga je naar school. De begeleiders ondersteunen jou en je ouder(s) bij de oplossing van je problemen.

Begeleid zelfstandig wonen

Als je zeventien bent en op eigen benen wil of moet staan, kun je onder begeleiding op kamers gaan wonen.

Schoolinternaat of in een Medisch Pedagogisch Instituut (MPI)

De jeugdrechter kan je ook plaatsen in een schoolinternaat of in een Medisch Pedagogisch Instituut (MPI).

Gemeenschapsinstelling

Als de jeugdrechter vindt dat je tegen jezelf beschermd moet worden of dat je gedrag niet langer geduld kan worden, kan hij of zij je voor een bepaalde periode in een gemeenschapsinstelling plaatsen. Er zijn een gemeenschapsinstelling voor meisjes in Beernem en een voor jongens in Mol en in Ruiselede. Jongens vanaf 14 jaar die een misdrijf pleegden, kunnen ook korte tijd geplaatst worden in de federale jeugdinstelling 'De Grubbe' in Everberg als er geen plaats is in de gemeenschapsinstellingen.

Je vrijheid is beperkt: je blijft de hele dag onder toezicht van de begeleiders en volgt les in de instelling. De jeugdrechter draagt de gemeenschapsinstelling op om je enkele dagen op te vangen, te observeren of te behandelen. Aan het einde van die periode evalueert de jeugdrechter je verblijf en beslist hoe het verder moet.

Jeugdpsychiatrische afdeling

Soms blijkt uit het onderzoek dat je het heel moeilijk hebt en dat heel gespecialiseerde hulp nodig is. Dan kan de jeugdrechter je in een jeugdpsychiatrische afdeling plaatsen.

Uithandengeving

Als je een als misdrijf omschreven feit pleegde, kan de jeugdrechter - in heel uitzonderlijke situaties en als je minstens 16 jaar bent - beslissen dat er voor jou meer nodig is dan een maatregel van het jeugdrecht. Dit heet een **'uithandengeving'**. Dit kan enkel als je al eens eerder een als misdrijf omschreven feit pleegde en daarvoor een maatregel via de jeugdrechter onderging, of als je verdacht wordt van het plegen van één van de opgesomde (zeer ernstige) misdrijven, zoals een moord.

Uithandengeving doet de jeugdrechter op grond van een medisch-psychologisch onderzoek. De persoonlijkheid, de omgeving en de maturiteit van de minderjarige in samenhang met de feiten worden daarbij bekeken.

Als de jeugdrechter de zaak uit handen geeft, zendt hij het dossier terug naar het openbaar ministerie. Deze kan je dan vervolgen voor de speciale kamer van de jeugdrechtbank of de procedure voor behandeling door het Hof van Assisen starten. Je valt dan als jongere niet meer onder het jeugdbeschermingstelsel, maar onder de regels van het 'volwassen strafrecht'.

Jongens van zestien jaar of ouder in die situatie zullen de voorlopige hechtenis of eventueel daaropvolgende gevangenisstraf moeten uitzitten in een **federaal detentiecentrum** dat speciaal voor dit doel werd opgericht in Tongeren.

Hoe lang word je geplaatst?

De jeugdrechter moet bij elke beslissing tot plaatsing vastleggen hoe lang hij je plaatst. In de beschikking of het vonnis schrijft hij dit neer. In de meeste voorzieningen kan dit maximaal voor de duur van één jaar. In een onthaal-, oriëntatie- en observatiecentrum en een gemeenschapsinstelling is de termijn beperkter. Aan het einde van de termijn evalueert de jeugdrechter je plaatsing. De consulent geeft hierbij advies. Je wordt hiervoor opnieuw opgeroepen bij de jeugdrechtbank. De jeugdrechter beslist dan of je plaatsing moet worden verlengd, gewijzigd of beëindigd.

De jeugdrechter kan de plaatsing ook beëindigen of wijzigen vóór het einde van de vastgelegde termijn. Hij ontvangt immers regelmatig verslagen over het verloop van de hulpverlening, zowel van de voorziening als van de consulent.

In bepaalde voorzieningen kan de jeugdrechter je maar voor korte tijd plaatsen. Je wordt telkens op het einde van de termijn uitgenodigd om bij de jeugdrechter te komen. Dat kan een hele belasting worden. Daarom vraagt men je soms om een briefje te schrijven met de boodschap dat je niet bij de jeugdrechter wil komen om je mening te geven en dat je geen advocaat wil. Denk goed na voor je dit doet. Teken het briefje enkel als je het zelf echt wil. Het is immers jouw recht om gehoord te worden door de jeugdrechter en je hebt recht op bijstand van een advocaat.

Je kunt ook zelf een brief aan de jeugdrechter sturen met je mening.

*‘Het is
belangrijk
dat je goed
nadenkt over
wat je echt
belangrijk
vindt.*

11 Goed om weten bij plaatsing

Wat gebeurt er nu?

Als de jeugdrechter heeft beslist dat je geplaatst wordt, zoekt de consulent samen met jou uit waar je best terecht kunt: een voorziening, betrouwbare persoon of pleeggezin. Vooraf ga je op kennismakingsgesprek naar de voorziening of het pleeggezin. De consulent maakt de afspraken en tracht je bij te staan.

Voor kortere of langere tijd zonder je familie en vrienden in een onbekende omgeving gaan wonen, is altijd moeilijk. Het vraagt een grote inspanning van jou. Je zult je moeten aanpassen aan nieuwe regels en nieuwe gezichten. Het is belangrijk dat je goed nadenkt over wat je echt belangrijk vindt.

Vorm je een beeld van het leven in de voorziening of het pleeggezin en tracht duidelijke afspraken te maken. Maak een lijstje over alle zaken die je wilt weten, zoals: Wanneer kun je je ouder(s) zien? Kun je bij hen op weekend gaan? Hoe blijf je in contact met je broers en zussen? Hoe hou je contact met je vrienden? Naar welke school kun je gaan? Kun je nog naar de sportclub of jeugdbeweging? Mag je je huisdier meenemen? Hoe laat ga je slapen? Kun je een radio op je kamer hebben? Kun je je lievelingsprogramma's op televisie zien? Mag je roken? Uitgaan? Wat wordt er van je verwacht? Met wie ga je samenleven? Is er een aparte begeleider in geval van problemen? ...

Als je het gevoel hebt dat je je écht niet aan je nieuwe omgeving kunt aanpassen, zeg dat dan tegen je consulent. De consulent volgt jou, je gezin en de hulpverlening die wordt georganiseerd. Hij of zij ziet er ook op toe dat je een vertrouwenspersoon hebt als je het soms moeilijk hebt.

Na het kennismakingsgesprek kan de voorziening of het pleeggezin nog zeggen dat je niet bij hen terecht kunt, bv. omdat je niet in de leefgroep past.

Soms vindt de jeugdrechter dat hij snel een beslissing moet nemen. Dan kan er meestal geen kennismakingsgesprek worden georganiseerd. Als je naar een gemeenschapsinstelling gaat, is er evenmin een kennismakingsgesprek.

Jij en je ouder(s)

Ook als je geplaatst bent, worden je ouder(s) bij grote beslissingen betrokken en worden zij over je situatie ingelicht. De consulent zal samen met jou en je ouder(s) uitzoeken hoe jullie het best met elkaar in contact blijven. Je kunt op weekend naar huis gaan, je ouders kunnen op bezoek komen, je kunt geregeld met elkaar telefoneren, ...

Alleen in uitzonderlijke omstandigheden beslist de jeugdrechter dat je tijdelijk geen contact kan hebben met je ouder(s).

Respect voor je privacy

Je consulent en begeleiding hebben respect voor je persoonlijke levenssfeer. Ook als je tijdelijk geplaatst bent, heb je recht op een respectvolle omgang. Respect voor je gezinsleven houdt in dat je recht hebt op contact met je ouder(s) en andere personen die belangrijk voor je zijn. Alleen de jeugdrechter kan met reden bepaalde contacten verbieden of extra toezicht bevelen.

Wanneer je een misdrijf pleegde, bepaalt de jeugdrechter de wijze van uitvoering van de maatregel. Bij een problematische opvoedingssituatie is er meer overleg mogelijk.

Als je denkt dat je rechten in het gedrang komen, kan je een brief schrijven of een klacht indienen bij ondermeer JO-lijn (zie verder).

Briefwisseling

Je wilt schrijven naar je ouder(s), naar je vriend of vriendin. Meestal kan je zonder beperking schrijven. Je mag vrij brieven ontvangen. Je hebt recht op briefgeheim. Dat wil zeggen dat je brieven zonder jouw toestemming niet door anderen gelezen mogen worden. In uitzonderlijke situaties beperkt de jeugdrechter je recht om vrij brieven te schrijven en te ontvangen. Je wordt van deze beslissing op de hoogte gebracht.

Weekend en vakantie

Je wilt op weekend gaan bij je moeder of bij je tante. Je zou graag bij een rockbandje aansluiten. Je wilt op kamp gaan met je sportver-

eniging. Wat moet je dan doen? Voor sommige activiteiten heb je toestemming van de jeugdrechter nodig, bv. om op weekend of vakantie te gaan, voor andere dan weer niet. Je bespreekt al die zaken het best vooraf met je consulent, met de voorziening op een kennismakingsgesprek en later ook met je begeleider of met je pleegouders en de dienst pleegzorg die je begeleidt.

Je vraagt toestemming door een brief te schrijven aan de jeugdrechter waarin je de situatie uitlegt. Eventueel doe je dit samen met iemand van de voorziening. De jeugdrechter zal je brief schriftelijk beantwoorden. Soms vraagt hij aan de consulent om je vraag te onderzoeken. Als je in een gesloten gemeenschapsinstelling werd geplaatst, zijn de voorwaarden strenger. Je kunt dan niet zomaar met een op weekend of vakantie-uitstap.

Zakgeld

Als je geplaatst bent, heb je recht op zakgeld. Hoe ouder je bent, hoe meer zakgeld je krijgt. Je mag je zakgeld vrij besteden. Rijzen er problemen, dan kun je die altijd met je consulent bespreken. Het bedrag van je zakgeld is vastgelegd. We geven je een idee van het bedrag dat je tegoed hebt, volgens een tabel vastgelegd op 1 september 2008.

Leeftijd	Bedrag (euro) per maand
van 6 tot 8 jaar	5,47
van 8 tot 12 jaar	10,89
van 12 tot 14 jaar	21,78
van 14 tot 16 jaar	32,67
van 16 tot 18 jaar	43,55
van 18 tot 20 jaar	54,49

Het zakgeld krijg je niet als je zelfstandig woont of als je maandelijks over een netto-inkomen beschikt dat meer dan 179,72 euro bedraagt.

Kinderbijslag en spaarrekening

Als je in een voorziening of instelling geplaatst bent, gaat twee derden van de kinderbijslag waarop je ouder(s) recht hebben automatisch naar de Vlaamse overheid. Dat wordt gebruikt om een deel van de kosten van je plaatsing te betalen. Het resterende derde kan de jeugdrechter aan je ouder(s) toewijzen. Dat is doorgaans het geval als je vaak naar huis gaat.

De jeugdrechter kan ook beslissen het resterende derde van de kinderbijslag op een spaarrekening te plaatsen op jouw naam. Die spaarrekening is voor jou als je 18 jaar wordt. Met het gespaarde bedrag kan de overgang naar je zelfstandige leven vlotter verlopen.

Bij plaatsing in een pleeggezin wordt steeds een spaarboekje geopend waar de Vlaamse overheid maandelijks een forfaitair bedrag op stort (index september 2008: 62,39 euro). Je ouders krijgen een

vast maandelijks bedrag (index september 2008: 55,96 euro) als je vóór je plaatsing bij hen verbleef.

Je kunt niet zomaar het geld van je spaarrekening gebruiken. Als je geld van die spaarrekening wilt opnemen vóór je meerderjarig bent, moet je toestemming vragen aan de jeugdrechter. Bij je consulent kun je ook altijd terecht met vragen hierover. Hij of zij kan je vertellen of je een spaarrekening hebt en bij welke bank.

Bijdrage in de onderhoudskosten

De jeugdrechter kan aan je ouders een bijdrage vragen in de kosten van je plaatsing. Als je over eigen inkomsten beschikt, bijvoorbeeld omdat je werkt, kan hij of zij ook aan jou een bijdrage vragen.

12 Bijna 18

Op je 18de verjaardag word je meerderjarig. De jeugdrechter sluit je dossier. Je wordt niet langer gevolgd. Vanaf nu kun je zelf beslissingen nemen over je toekomst. Je kunt op eigen benen staan. Je bent blij, maar zit met heel wat vragen. Soms verlang je nog wat ondersteuning. Ook als (jong)volwassene kun je het moeilijk hebben, zeker als je er alleen voor staat. Praat erover en aarzel niet om hulp te vragen en te zoeken.

Diensten

Je kunt terecht bij de CAW's (Centra voor Algemeen Welzijnswerk), de JAC's (Jongeren Advies Centra), de CGGZ's (Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg), de sociale diensten van het ziekenfonds of het OCMW (openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn).

Verlenging van een jeugdbeschermingsmaatregel

Soms wil je liever nog even blijven waar je bent, zodat de overgang naar je zelfstandig leven beter begeleid verloopt, of omdat je bijvoorbeeld nog een opleiding volgt.

Als je geplaatst bent en je wilt ook na je achttiende verjaardag nog in de voorziening of het pleeggezin blijven, of je wilt onder begeleiding op kamers gaan wonen, dan kun je **'voortgezette hulpverlening'** aanvragen. Daarvoor kun je een beroep doen op het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg. Het comité kan enkel hulpverlening organiseren als jij hiermee akkoord gaat. Je schrijft een brief naar het comité met je vraag voor verdere begeleiding. Je stuurt die brief minstens één maand voor je 18de verjaardag.

Het openbaar ministerie kan bij MOF ook een verlenging vorderen. De jeugdrechter zal deze toestaan wanneer uit je gedrag blijkt dat je volhardt in je gevaarlijk of risicovol gedrag. Maar een verlenging kan nooit langer duren dan tot je twintigste verjaardag.

Hernieuwing van een jeugdbeschermingsmaatregel

Je wou op eigen benen staan, maar merkt kort na je achttiende verjaardag dat dit je beter zou lukken mét begeleiding. Ook dan kan je aan het comité vragen om je nog een beperkte periode te begeleiden. Een sociale dienst voor vrijwillige jeugdbijstand onderzoekt je vraag en motiveert de wenselijkheid van een voortgezette hulpverlening. Die begeleiding kun je vragen tot drie maanden na je achttiende verjaardag als je terug wilt naar een voorziening of pleeggezin en tot zes maanden na je achttiende verjaardag als je verder begeleid zelfstandig wilt wonen.

Begeleid zelfstandig wonen

Begeleid zelfstandig wonen kan je niet alleen via het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg. Vanaf 18 jaar kan je, afhankelijk van jouw situatie, ook bij andere organisaties terecht. Zo beschikken enkele CAW's over een dienst begeleid zelfstandig wonen voor jongvolwassenen tot 25 jaar. Soms maakt deze dienst deel uit van een JAC (Jongeren Advies Centrum). Meer informatie vind je op www.jac.be en www.caw.be.

Als je verbleef in een M.P.I. (Medisch Pedagogisch Instituut) en/of

naar school ging in het bijzonder onderwijs, heb je mogelijk een VAPH-nummer (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) met een erkenning voor begeleid of beschermd wonen. Meer informatie vind je op www.vaph.be en www.fdbw.be.

Kan je omwille van psychische problemen niet zelfstandig wonen? Binnen de geestelijke gezondheidszorg kan je beroep doen op beschut wonen. Je verblijft in een kleinschalige groepswooning of in een studio en wordt ondersteund door een dienst voor beschut wonen.

Het is belangrijk dat je hulp vraagt als je het moeilijk hebt. Ook voor (jong)volwassenen bestaan er heel wat hulpverleningsdiensten waar je op vrijwillige basis terecht kunt.

Als je nog vragen hebt over je specifieke situatie en je wilt eventueel voortgezette hulpverlening aanvragen, neem dan contact op met je consulent van de sociale dienst voor gerechtelijke jeugdbijstand.

Niet vergeten: het geld van je spaarrekening is voor jou als je achttien jaar bent. Met het gespaarde geld kan de overgang naar je volwassen leven vlotter verlopen.

*‘Zorg ervoor
dat je niet
met je vragen
blijft zitten.*

13 Nog vragen?

Denk eerst na of er iemand in je onmiddellijke omgeving is met wie je de problemen kunt bespreken. Een vriend, een leerkracht, een medewerker van het CLB, een jeugdwerker, ... Als je geplaatst bent, denk dan ook eens aan je individuele begeleider, de maatschappelijk werker of de psycholoog, de directie van de voorziening ... Zij zullen samen met jou naar een oplossing zoeken.

Kan je om één of andere reden niet met hen over je problemen spreken, of vindt men geen oplossing, dan kan je een beroep doen op je consulent. Deze zal ook de jeugdrechter aanspreken als die het antwoord op je vragen kan geven. Ook je advocaat kan advies geven en de vragen of problemen samen met jou aanpakken. Als je in beroep wil gaan tegen een beslissing van de jeugdrechter, neem dan onmiddellijk contact op met je advocaat of met de directeur van de gemeenschapsinstelling of de federale jeugdcentra De Grubbe of Tongeren.

Met al je vragen en problemen over de bijzondere jeugdbijstand en de jeugdrechtbank kan je eveneens terecht bij JO-lijn en de kinderrechtswinkels (zie verder).

Meer informatie vind je ook in de brochures:
't Zitemzo in de integrale jeugdhulp (+ 12 jaar)
Mijn rechten in de jeugdhulp (- 12 jaar)

14 Kinderrechts- winkels

Je bent zestien, kan je zelf beslissen wat er gebeurt met het geld op je spaarrekening? Wat gebeurt er als je met de fiets tegen iets of iemand rijdt? Als je ouders scheiden, kan je dan meebeslissen wanneer je bij wie zal wonen of op bezoek gaan? Wat kan er gebeuren wanneer je in aanraking komt met de politie of jeugdrechtser? Met deze en heel wat meer vragen rond de rechten en plichten van minderjarigen kan je terecht in de Kinderrechtswinkel.

Wat doet de kinderrechtswinkel?

De Kinderrechtswinkel is er voor kinderen en jongeren tot 18 jaar, dus zolang je minderjarig bent. De Kinderrechtswinkel verkoopt niets. Wel kan je er zomaar binnenlopen voor gratis informatie en advies. Je kunt er ook terecht voor documentatie over rechten van kinderen (bv. 't Zitemzo, een folderreeks over rechten van minderjarigen). De medewerkers kunnen uitleg geven over welke wetten of decreten van toepassing zijn, wat die betekenen en welke gevolgen ze kunnen hebben voor jou.

Hoe kom ik er?

Wat de Kinderrechtswinkel voor je doet, is gratis, en je hoeft je naam niet te vernoemen. Je kunt gewoon langskomen, bellen of een kijkje nemen op de website.

070 21 00 71
info@kinderrechtswinkel.be
www.kinderrechtswinkel.be

15 Kinder- en Jongerentelefoon

Alle jongens en meisjes willen wel eens iets vertellen, zitten soms met een vraag of hebben een probleem waar ze zelf geen raad mee weten. Het is dan prettig om met iemand te praten die je goed kent en die je vertrouwt: je ouder(s), een vriend of vriendin, misschien een leerkracht. Maar soms is die persoon er niet. Of je durft er niet over te praten. Of er is niemand die tijd voor je maakt.

Wat doet de Kinder-en Jongerentelefoon?

Als je niemand hebt om mee te praten, of je praat liever met iemand die jou niet kent, dan kan je bellen naar de Kinder- en Jongerentelefoon. Je kunt er terecht met vragen over:

- ◆ pesten, ruzie of vriendschap;
- ◆ verliefdheid en seksualiteit;
- ◆ vrije tijd, hobby's, verveling;
- ◆ school, huiswerk en rapport;
- ◆ gevoelens;
- ◆ uiterlijk, gezondheid en verslaving;
- ◆ je gezin;
- ◆ en over nog veel meer.

Hoe kom ik er?

De Kinder- en Jongerentelefoon is bereikbaar op het nummer 102 en dat alle dagen, tussen 16.00 en 22.00 uur (behalve op zon- en feestdagen). Je kan ook schrijven naar: Postbus 50, 2800 Mechelen.

Of e-mailen naar: brievenbus@kjt.org

Chatten kan op maandag- en woensdagavond via de site www.kjt.org.

55

16 Jouw lijstje

Vraag naar deze gegevens en vul ze in. Ken je het adres van de jeugdrechtbank niet? De postbode brengt jouw brief op de juiste plaats als je duidelijk schrijft: Jeugdrechtbank – postnr. en stad.

Adres jeugdrechtbank?

Naam jeugdrechter?

Naam en adres advocaat?

*Wanneer is je advocaat bereikbaar?
Via mail of telefoon?*

Adres sociale dienst gerechtelijke jeugdbijstand?

Naam van je consulent?

Wanneer is je consulent bereikbaar?

Via mail of telefoon?

De dienst of voorziening die jou begeleidt.

Hoe heet je begeleider en waar kom je terecht?

Wat is je spaarrekening?

Productie

Agentschap Jongerenwelzijn
Diensten van de administrateur-generaal
Koning Albert II-laan 35, bus 32
1030 Brussel

Verantwoordelijke uitgever

Lucien Rahoens
Afdelingshoofd afdeling Preventie- en Verwijzersbeleid

Tekstbehandeling

Team Preventie- en verwijzersbeleid

Meer informatie

www.jongerenwelzijn.be

Met vragen kan je terecht op onze website www.jongerenwelzijn.be bij de rubriek Wegwijzer. Adressen van lokale diensten vind je onder de rubriek Verwijzende instanties.

Meer informatie over je rechten in de jeugdhulp vind je ook in de brochures: 'Mijn rechten in de jeugdhulp' (voor -12-jarigen), 't Zitemzo in de integrale jeugdhulp' (voor +12-jarigen)

Depotnummer D/2010/3241/086

58

Heb je vragen over jongerenwelzijn?

BEL GRATIS

0800 900 33

OF MAIL NAAR

jo-lijn@jongerenwelzijn.be

JO-LIJN
LUISTERLIJN JONGERENWELZIJN

Wie kan bij JO-lijn terecht?

jongeren, ouders, familie, vrienden, hulpverleners

Wat kan JO-lijn voor jou doen?

wij luisteren, wij beantwoorden, wij informeren, wij onderzoeken

Wanneer kan je JO-lijn bereiken?

maandag 9-13u, woensdag 13-18u, vrijdag 13-18u